

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ เป็นการสรุปวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร กับคำรายงานพฤติกรรมการสอน
2. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และคำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับคำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กัน
2. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม
3. คำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิสารัตถนิยม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสำรวจพฤติกรรมการสอนตามคำรายงานของอาจารย์ ต่อจากนั้น

นำเอาผลที่ได้มาหาความสัมพันธ์กัน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการสำรวจแนวคิดทาง
ปรัชญาการศึกษา

1.1.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ทุกคณะวิชา จำนวน 1,227 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยสุ่มตัวอย่างมา 25% ได้อาจารย์ 308 คน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการสำรวจพฤติกรรมการสอน
ของอาจารย์

1.2.1 ประชากร ได้แก่

ก. อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเดียวกับข้อ 1.1.1 จำนวน 1,227 คน

ข. นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครทั้ง

6 แห่งที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ป.กศ.สูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 จำนวน 2,451 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ก. อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเดียวกับ ข้อ 1.1.2 จำนวน 308 คน กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ดังกล่าว เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอนแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยสุ่มตัวอย่างมา 20% ของจำนวน 308 คน ได้จำนวน 62 คน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะ เป็นตัวแทนให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

ข. นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครทั้ง

6 แห่งที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ป.กศ.สูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 นักศึกษาเหล่านี้จะต้องตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ โดยนักศึกษา 10 คน ตอบแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ 1 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 620 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแนวคิทางปรัชญา การศึกษาของอาจารย์ และพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษา ค้นคว้า จากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยทางคานปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอน ผู้วิจัยใ้ค่นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เมื่อแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ แนะนำแล้ว นำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) เมื่อได้ค่าความเที่ยงแล้ว ใ้ค่นำแบบสอบถามดังกล่าวไปขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ ตรวจสอบและแก้ไข เป็นครั้งสุดท้าย จึงได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใ้ค่นำแบบสอบถามไปส่ง และรับคืน ักยตนเอง แบบสอบถามส่งไปทั้งหมด 928 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 911 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 98.17

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ตารางร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ซึ่งอาจารย์เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และนักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่าที่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหญิงร้อยละ 74.48 เป็นชาย ร้อยละ 35.52

1.2 อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีมากที่สุด คือร้อยละ 44.07 และน้อยที่สุด คือมีอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 27.15

1.3 วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ใน ระดับปริญญาโทมากที่สุด คือร้อยละ 58.76 น้อยที่สุด คือระดับปริญญาเอก ร้อยละ 1.72

1.4 คณะวิชาที่สังกัด ผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดคณะวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์มากที่สุด คือ ร้อยละ 35.05 น้อยที่สุด คือ คณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 31.27

1.5 ประสบการณ์การสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 47.42 น้อยที่สุด คือ ผู้มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี ร้อยละ 25.77

ตอนที่ 2 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม รองลงไปคือ ลัทธินิรันตรนิยม ลัทธิบูรณนิยม ลัทธิอรรถิภาวนิยม และลัทธิสารัตถนิยม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา

พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม รองลงไปคือ พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญานิรันตรนิยม พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาบูรณนิยม พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาสารัตถนิยม และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาอรรถิภาวนิยม ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอน

4.1 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ลัทธิสารัตถนิยมของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา สารัตถนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.2486$)

4.2 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ลัทธินิรันตรนิยมของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา นิรันตรนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.3468$) และยังสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา ลัทธิอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกลัทธิ คือ สัมพันธ์กับลัทธิประสบการณ์นิยม ($r = 0.2458$) สัมพันธ์กับลัทธิ

สารัตถนิยม ($r = 0.2439$) สัมพันธ์กับลัทธิบูรณนิยม ($r = 0.2304$) สัมพันธ์กับลัทธิ
อรรถิกาวนิยม ($r = 0.1803$)

4.3 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิประสมการณนิยมของอาจารย์
วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญา
การศึกษาประสมการณนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($r = 0.3621$)
และยังสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาลัทธิอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ $.001$ ทุกลัทธิ คือ สัมพันธ์กับลัทธินิรันตรนิยม ($r = 0.4810$)
สัมพันธ์กับลัทธิบูรณนิยม ($r = 0.3714$) สัมพันธ์กับลัทธิอรรถิกาวนิยม ($r = 0.2549$)
สัมพันธ์กับลัทธิสารัตถนิยม ($r = 0.1949$)

4.4 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิบูรณนิยมของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาบูรณนิยม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($r = 0.3423$) และยังสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาลัทธิอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$
อีก 3 ลัทธิ คือ สัมพันธ์กับลัทธินิรันตรนิยม ($r = 0.4206$) สัมพันธ์กับลัทธิประสมการณนิยม
($r = 0.3893$) สัมพันธ์กับลัทธิอรรถิกาวนิยม ($r = 0.3751$)

4.5 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิอรรถิกาวนิยมของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา
อรรถิกาวนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ($r = 0.4059$) และยังสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาลัทธิอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 $.001$ อีก 3 ลัทธิ คือ สัมพันธ์กับลัทธิบูรณนิยม ($r = 0.3757$) สัมพันธ์กับลัทธินิรันตรนิยม
($r = 0.3614$) สัมพันธ์กับลัทธิประสมการณนิยม ($r = 0.3247$)

4.6 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพ-
มหานครแต่ละลัทธิ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ กับพฤติกรรมการ
สอนตามแนวปรัชญาการศึกษาในลัทธิเดียวกันดังต่อไปนี้

1) แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ($r = 0.2486$)

2) แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธินิรันตรนิยม มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาศึกษานิรันตรนิยม ($r = 0.3468$)

- 3) แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาประสมการนิยม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาประสมการนิยม ($r = 0.3621$)
- 4) แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาบูรณาการนิยม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาบูรณาการนิยม ($r = 0.3423$)
- 5) แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอรรถิภาวนิยม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาอรรถิภาวนิยม ($r = 0.4059$)

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา

พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจารย์เป็นผู้รายงานพฤติกรรมการสอนของตนเอง และให้นักศึกษาเป็นผู้รายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สรุปได้ว่า คำรายงานพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาสารัตถนิยมของอาจารย์และนักศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคำรายงานพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาศึกษานิรันตรนิยม ประสมการนิยม บูรณาการนิยม และอรรถิภาวนิยม ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล การวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อควรอภิปรายดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี มากที่สุด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พิจารณาจากจำนวนประชากรทั้งหมด พบว่า สอดคล้องกันเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถามจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเพศหญิงร้อยละ 74.48 เพศชายร้อยละ 35.52 และจากสถิติของกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู ปีพุทธศักราช 2525 พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง จำนวน

1,227 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 71.78 เพศชายร้อยละ 28.22¹ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถามจึงเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้เป็นอย่างดี สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36-45 ปี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ต่างด้าน การศึกษามากพอควร ได้อบรมสั่งสอนนักศึกษาให้ออกไปประกอบอาชีพครู เป็นจำนวนมาก ได้พบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร และวิธีการสอนในระดับต่าง ๆ ทำให้มองโลกทรรศน์ทางด้านการศึกษได้กว้างไกล พอที่จะประเมินได้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มไปในทางใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน ส่วนวุฒิของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบปริญญาโท² จากการสำรวจเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2523 อาจารย์วิทยาลัยครูที่สอนประจำในวิทยาลัยครูจำนวน 5,180 คน จำแนกเป็นต่ำกว่าปริญญาตรี 137 คน (2.64%) ปริญญาตรี 2,780 คน (53.67%) ปริญญาโท 2,213 คน (42.73%) ปริญญาเอก 50 คน (0.96%)³ จากจำนวนดังกล่าว ผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรีมีมากที่สุด แต่กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้สำหรับเป็นตัวแทนตอบแบบสอบถามนั้นส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาโท ซึ่งมีคุณวุฒิมาตรฐานสูงกว่าประชากรทั้งหมด การให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามทางด้านแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่ดี หรือการรายงานพฤติกรรมการสอนของตนเองก็ดี จะได้แนวคิด และการปฏิบัติที่เหมาะสม เชื่อถือได้ มากขึ้น เพราะคุณวุฒิมาตรฐานของอาจารย์จะเป็น เครื่องแสดงมาตรฐานของสถาบันการศึกษาได้

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้เป็นอย่างดี

¹ กองแผนงาน, กรมการฝึกหัดครู, สถิติการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ), 2525 (อัครสำเนา).

² ดูในตารางที่ 5.

³ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงาน เลขาธิการกรมการฝึกหัดครู, "อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู," ใน ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู, (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2524), หน้า 15.

ตอนที่ 2 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า ได้ผลตรงตามสมมติฐานที่วางไว้ คือ มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม ($\bar{x} = 29.09$) ลัทธิที่เลือกรองลงไปตามลำดับคือ ลัทธินิรันตรนิยม ($\bar{x} = 28.10$) ลัทธิบูรณนิยม ($\bar{x} = 27.64$) ลัทธิอัตถิภาวนิยม ($\bar{x} = 24.09$) และลัทธิสารัตถนิยม ($\bar{x} = 20.89$) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ สิงหะพล¹ ซึ่งวิจัยพบว่า แนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีสุดท้ายระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี โนม์ไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันตรนิยม อัตถิภาวนิยม และสารัตถนิยม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ โมฮัมเหม็ด อาเหม็ด โคอ์เรียม (Mohamed Ahmed Koriem)² ที่วิจัยพบว่า นักศึกษาคณะของมหาวิทยาลัย อเล็กซานเดรีย ประเทศอียิปต์ มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม และอัตถิภาวนิยม มากกว่าจิตนิยมหรือวัตถุนิยม

การที่แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม อธิบายได้ว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูป การศึกษาและได้ประกาศใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 แทนหลักสูตร พุทธศักราช 2503 เพราะในหลักสูตร พุทธศักราช 2503 ได้เห็นชอบพร้อมว่า ไม่ได้จัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ครูเป็นผู้สอน ผู้บอก ชี้แนะ แสดงความคิดเห็น เป็นการฝึกนิสัยให้เด็กต้องคอยฟังผู้ใหญ่ตลอดเวลา ไม่กล้ารับผิดชอบ ไม่กล้าตัดสินใจเอง จึงมีการปฏิรูปหลักสูตรและแนวการจัดการศึกษาใหม่ให้ผู้เรียนมีอิสระ มีโอกาส

¹สมพงษ์ สิงหะพล, "แนวคิดทางค่านิยมปรัชญาการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,"

²Mohamed Ahmed Koriem, "A Comparison of Philosophical Orientation Between Perspective Teachers in the United States and Egypt," 4144-4145-A.

เลือกเรียนในสิ่งที่ตนถนัด สนใจ และลงมือปฏิบัติมาก ๆ ใ้ผู้เรียนได้มีการอภิปราย
โต้เถียง ทำงานตามลำพังด้วยตนเองบ้าง ทำงานรวมกลุ่มกันบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน
รู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง เพราะต่อไปในชีวิตของเขาจะพบกับความเปลี่ยนแปลง
ของสังคม สิ่งแวดล้อม สิ่งที่อยู่เรียนนำคิดตัวไปกับผู้เรียน คือ วิธีการที่จะคิดและแก้
ปัญหาได้¹

ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ ได้กล่าวถึงการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 ว่า
ในระยะ 70-80 ปีที่ผ่านมา เราพยายามจัดการศึกษาตามแบบตะวันตก ซึ่งเน้นวิชา
หนังสือ เป็นสำคัญ บัณฑิตจะไม่เหมาะสมกับสภาพของเราในปัจจุบัน เพราะได้สร้าง
ปัญหาให้แก่เรา เช่น ยิงเรียนมาก ยิงทำงานไม่เป็น ยิงเรียนมากยิงคิดแตกต่างจาก
ชีวิตจริง ด้วยเหตุนี้จึงต้องหันมาวิเคราะห์ดูตัวเรา บ้าน เมืองของเรา และหาทาง
จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับชีวิตและสังคมของเรา ตามวิถีทางที่เราควรจะอยู่ควร
จะเป็น การจัดการศึกษาตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 สอดคล้องกับวัฒนธรรม
และแนวคิดดั้งเดิมของเราที่เน้นให้ผู้รู้จักตัวเอง รู้จักสังคม ถู่ว่า วิชาความรู้ วิชา
หนังสือ เป็น เพียงข้อมูลที่เราจะนำมาประกอบการตัดสินใจว่า ควรทำตนอย่างไร
ปฏิบัติอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด²

แนวทางของการจัดการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาลัทธิ
ประสบการณ์นิยม เพราะจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนของลัทธินี้คือ ต้องสอนให้เด็กรู้จักคิดรู้จัก
แก้ปัญหา เพื่อจะให้นำประสบการณ์จากการแก้ปัญหาไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่าง
ถูกต้องเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจารย์
วิทยาลัยครูซึ่งรับนโยบายการผลิตครู เพื่อออกไปใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
พุทธศักราช 2521 แนวคิดทางค่านปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยมจึงมีอิทธิพลต่อ
อาจารย์ในวิทยาลัยครู นอกจากนี้ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาจนถึง

¹สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, "การสอน เพื่อคิดเป็นทำ เป็น," อุรุปริทัศน์
7 (มีนาคม 2525): หน้า 45.

²สัมภาษณ์ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์, รองอธิบดีกรมวิชาการ, วิทยาจารย์
ตุลาคม-ธันวาคม 2524: หน้า 55-56.

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางด้านการศึกษจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งในระยะนั้น แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยมกำลังเป็นที่นิยมและแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา แนวคิดดังกล่าวจึงแพร่มาสู่ประเทศไทยโดยผ่านทางนักการศึกษาไทยที่ไปศึกษาในงานในสหรัฐอเมริกา และโดยทางตำราเอกสารต่าง ๆ แนวคิดทางการศึกษาของลัทธิประสบการณ์นิยมจึงมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในวิทยาลัยครูอยู่เป็นอย่างมาก จากผลการวิจัยก็บ่งชี้ว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม

ดังนั้น เราจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม

ส่วนแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ที่มีแนวโน้มรองลงไปจากลัทธิประสบการณ์นิยม คือ ลัทธิวันตรนิยม ลัทธิบูรณนิยม ลัทธิอัตถิภาวนิยม และลำดับสุดท้าย คือ สรรัตถนิยม จากข้อค้นพบนี้ อธิบายได้ว่า

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิวันตรนิยมมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 เนื่องมาจากการศึกษาในปัจจุบันควรฝึกฝนการใช้สติปัญญา และควรมีเหตุผลควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วย เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามลัทธิประสบการณ์นิยมเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนจะได้วิธีการที่จะออกไปอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ แต่เมื่อผู้เรียนได้ไปอยู่ในสังคมจริง ๆ สถานการณ์บางอย่างอาจจะต้องใช้ความสามารถในการคิดหาเหตุผล และใช้สติปัญญาประกอบจึงจะสามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่เหมาะสมได้ ลำพังประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาขณะที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่อาจจะไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ การให้การศึกษาเพื่อฝึกฝนควมมีสติปัญญา คิดหาเหตุผลตามแนวของวันตรนิยมจึงเป็นสิ่งจำเป็น อาจารย์วิทยาลัยครูจึงเลือกแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาวันตรนิยม เป็นลำดับที่ 2 รองจากประสบการณ์นิยม

ส่วนแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิบูรณนิยมมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า มีแนวคิดพื้นฐานมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม¹ เช่นเดียวกับ

¹ ศักดา ปรากฏ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษานับพื้นฐาน, หน้า 119.

ปรัชญาการศึกษาลัทธิประสบการณ์นิยม แลลัทธิบูรณนิยม เกิดภายหลัง เป็นลัทธิที่มุ่งให้การศึกษา เป็น เครื่องมือในการปฏิรูปสังคมที่ดีพร้อมในอนาคต ซึ่งจะ เห็นว่ามีลักษณะ เป็นอุดมคติมาก ถ้าหากทำได้ตามจุดมุ่งหมายจะ เกิดผลคือต่อมวลมนุษยชาติ แต่ในทางปฏิบัติกระทำไดยาก แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะให้ เกิดสิ่ง เหล่านี้ต่อการศึกษาของไทย อาจารย์ในวิทยาลัยครูจึงให้ความสำคัญของแนวคิดตามลัทธินี้เป็นลำดับที่ 3

ความสำคัญลำดับที่ 4 เป็นแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิอัตถิภาวนิยม เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นแนวคิดใหม่ ในประเทศไทยยังไม่แพร่หลายนัก เป็นแนวคิดที่เน้นการให้อิสระ เสรีภาพ แต่ผู้เรียนมาก จนบางครั้งถูกมองในแง่ลบจากผู้ใหญ่ที่ยังยึดมั่นในประเพณีนิยม แนวคิดนี้จึงเป็นเพียงนำเอาบางส่วนมาแทรกในการจัดการศึกษา เช่น การให้อิสระในทางความคิดแก่ผู้เรียน ครูทำตัว เป็น เพื่อนกับผู้เรียนในบางครั้ง หรือการฝึกให้มีวินัยในตนเอง ส่วนการจะจัดให้เต็มรูปของการศึกษาตามแนวนี้นคงจะกระทำไดยาก

ความสำคัญลำดับสุดท้าย คือ แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิสาร์ตถนิยม เนื่องมาจากอาจารย์วิทยาลัยครูมีความ เห็นว่าในปัจจุบัน การ เรียนรู้ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดมาจากอดีต เป็นสิ่งที่มีความสำคัญน้อยมาก เพราะวิทยาการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มี เรื่องที่น่ารู้ น่าสนใจ เกิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ถ้ามีมาจัดการศึกษาแบบให้ท่องจำเพียงอย่างเดียวก็ จะทำให้ การศึกษาไม่เจริญทันความ เปลี่ยนแปลง ของสังคม แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธินี้จึงมีความสำคัญ เป็นลำดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา

พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูใน กรุงเทพมหานคร มีแนว โน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม ($\bar{x}=27.11$) ซึ่งไม่ตรงกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะสมมติฐานตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร มีแนว โน้มไปทางปรัชญาสาร์ตถนิยม ส่วนพฤติกรรมการสอนที่ อาจารย์ปฏิบัติจริงลงไปตามลำดับคือ พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาวันตรนิยม ($\bar{x}=26.97$) พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาบูรณนิยม ($\bar{x}=25.79$) พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาสาร์ตถนิยม ($\bar{x}=24.19$) และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาอัตถิภาวนิยม ($\bar{x}=22.62$) ซึ่งผลการวิจัยในตอนนี้ใกล้เคียงกับแนวคิดทาง

ปรัชญาการศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม เช่นเดียวกัน การที่เป็น
เช่นนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษา
แห่งชาติ นักการศึกษาทั้งในระดับผู้บริหาร และนักวิชาการ ได้เล็งเห็นความสำคัญ
ของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มาใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช
2521 แนวคิดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรใหม่จะต้องให้เหมาะสมและสอดคล้อง
กับสภาพปัจจุบันของสังคม ใ้ผู้เรียน เรียนรู้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้
นำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ จากแนวคิดดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูก็จัด
ได้สอดคล้องกัน โดยการนำแนวคิดนั้นมาสู่พฤติกรรมการสอนในห้องเรียน

จากการสังเกตกระบวนการเรียนการสอนในอดีต พบว่า กระบวนการเรียน
การสอนมิได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวิถีชีวิต กล่าวคือ วิถีชีวิตของมนุษย์ดำเนินไป
อย่างหนึ่ง กระบวนการเรียนการสอนก็เป็นไปอีกอย่างหนึ่ง มิได้มีการผสมผสานกัน
และก็ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าเวลาจะผ่านไป 40-50 ปี เรายังใช้วิธีที่เรียนรู้
ไม่ได้เรียนกระทำ ทำให้เกิดปัญหาทางการศึกษามากมาย เพราะการเรียนรู้กับการ
กระทำ จะต้องมีการผสมผสานกันไป จะแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นกระบวนการ
เรียนการสอนของโรงเรียนควรจะมีการผสมกลมกลืนไปกับกระบวนการแห่งการ
ดำเนินชีวิต ซึ่งในกระบวนการแห่งการดำเนินชีวิตก็คือกระบวนการแห่งการทำงาน
ซึ่งแนวคิดดังกล่าว เป็นแนวคิดที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520
ซึ่งการกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวให้
มีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้กับการกระทำเป็นหลัก¹

หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่มุ่ง
พัฒนาบุคลิกภาพของคนไทยในอนาคต เป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาคน ไม่มุ่งเพียงแต่ด้าน
วิชาการ แต่มุ่งพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะมุ่งเน้นที่กระบวนการของการทำงาน
โดยครูจัดประสบการณ์ในการทำงานให้กับนักเรียน เช่น ประสบการณ์ทางด้านภาษา

¹บรรจง ชูสกุลชาติ, "เรียนรู้กับเรียนทำ," ครูปริทัศน์ 7 (ธันวาคม 2525): หน้า 27-30.

ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ ครูเป็นผู้กำหนดโครงการร่วมกับนักเรียน ให้นักเรียนทำงานร่วมกัน วางแผนร่วมกัน แบ่งงานกันรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่คณะ รักษาผลประโยชน์ของหมู่คณะร่วมกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การฝึกเด็กให้ทำงานร่วมกัน เช่นนี้ทำให้ เป็นคนที่มีสมรรถภาพในการทำงานอย่างดียิ่ง เพราะในขณะที่คนไทยได้ชื่อมีความ เป็นปัจเจกชนมากเกินไป เมื่อเทียบกับคนในประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่า ถ้าหนึ่งต่อหนึ่งคนไทยพอสู้ได้ แต่ถ้าสองต่อสอง หรือสามต่อสามแล้ว คนไทยจะมีสมรรถภาพลดลง เช่น สองคน เท้ากับคนครึ่ง หรือสามคนก็เท้ากับสองคน เป็นต้น¹ แสดงว่าคนไทยยังไม่รู้จักการทำงานร่วมกัน ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ทำงานร่วมกันจึง เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคน

การกำหนดหลักสูตร โดยให้มีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้กับการกระทำหรือการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีการทำงานร่วมกัน สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูในกระบวนการ เรียนการสอน เพราะมีเช่นนั้นแล้ว หลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและ เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ก็ไม่สามารถบรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการสอน โน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยม ซึ่งก็หมายความว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนในห้องเรียน โดยการให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกัน ได้เรียนจากของจริง และลงมือกระทำด้วยตนเอง พฤติกรรมที่อาจารย์แสดงออกตามแนวปรัชญาประสบการณ์นิยมจึงสอดคล้องกับจุดหมายหลักของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีความเข้าใจและเห็นด้วยว่า เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอก็ควร จะจัดการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน ให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ เด็กสามารถนำเอาวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันไม่ใช่ เป็นเรื่องใหม่

¹ กมล สุคประเสริฐ, "การศึกษาเพื่อการพัฒนา," วิทยาสาร 80 (ตุลาคม-ธันวาคม 2525): หน้า 38-39.

แต่อย่างใด เราเคยใช้กันมาบ้างแล้วในอดีต แต่ไม่แพร่หลายมากนัก เพราะสถานการณ์ในขณะนั้นยังไม่เอื้ออำนวย ในปัจจุบันการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นการปลูกฝังสิ่งสอนที่เอาสภาพการณ์ที่ทุกคนต้องรู้ ต้องประสบพบเห็น และจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เมื่ออยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งเหล่านี้ เป็นแนวทางที่ครูจะต้องนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอาจารย์วิทยาลัยครู เพราะวิทยาลัยครูก็จัดเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูออกไปรับใช้สังคมโดยทำหน้าที่สอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ หน้าที่ที่สำคัญของอาจารย์วิทยาลัยครูก็คือ การสอน ซึ่งถือว่าเป็นงานหลัก เป็นหัวใจสำคัญ เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา เพื่อส่งผลให้นักศึกษาออกไป เป็นครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งถ้าครูมีพฤติกรรมการสอนไปในแนวทางใด ก็จะถ่ายทอดเทคนิควิธีการเหล่านั้นให้กับนักศึกษา ดังนั้น เมื่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยมซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยครูมีความเข้าใจสภาพของสังคมและวัฒนธรรมปัจจุบัน และความจำเป็นในการใช้ชีวิตที่สอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของปัญหาต่าง ๆ พฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ปฏิบัติในห้องเรียนจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษา ที่จะนำเอาเทคนิควิธีการสอนตามลัทธิปรัชญาประสบการณ์นิยมที่ได้รับการถ่ายทอดจากอาจารย์ไปปฏิบัติ เมื่อออกไปทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติในอนาคต

ดังนั้น เราจึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปทางลัทธิสารัตถนิยม แต่มีแนวโน้มไปทางลัทธิประสบการณ์นิยมด้วย เหตุผลที่กล่าวมาแล้ว

ส่วนพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครที่มีแนวโน้มรองลงไปจากประสบการณ์นิยม คือ นิรันตรนิยม บูรณนิยม สารัตถนิยม และลำดับสุดท้ายคือ อัดดิภาวนิยม

เมื่อเปรียบเทียบลำดับความสำคัญของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และ
พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพ
มหานคร

ลำดับที่	แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา	พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา
1	ประสบการณ์นิยม	ประสบการณ์นิยม
2	นิรันดรนิยม	นิรันดรนิยม
3	บูรณนิยม	บูรณนิยม
4	อัตถิภาวนิยม	สาร์ถถนิยม
5	สาร์ถถนิยม	อัตถิภาวนิยม

จากการเปรียบเทียบลำดับความสำคัญของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูใน กรุงเทพมหานครลำดับที่ 1, 2 และ 3 จะตรงกันคือ ลำดับที่ 1 ประสบการณ์นิยม ลำดับที่ 2 นิรันดรนิยม ลำดับที่ 3 บูรณนิยม ส่วนลำดับที่ 4 และ 5 จะแตกต่างกัน คือ แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ลำดับที่ 4 คืออัตถิภาวนิยม ลำดับที่ 5 คือ สาร์ถถนิยม ส่วนพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา ลำดับที่ 4 คือ สาร์ถถนิยม ลำดับที่ 5 คือ อัตถิภาวนิยม

ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา ลำดับที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งตรงกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา แสดงว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ทั้ง 3 แนว เอื้อต่อการที่อาจารย์จะนำไปใช้สอนในห้องเรียนได้สอดคล้องกัน กล่าวคือ เห็นความจำเป็นของการสอน โดยให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วยตัวเอง จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ซึ่งเหล่านี้ควรจะมีมากที่สุดในการบวนการเรียน การสอน ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม จึงเป็นลำดับที่ 1 ส่วนพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญา นิรันดรนิยมนั้นอาจารย์ วิทยาลัยครู เห็นความจำเป็นในการนำเอาพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญานี้มาใช้มาก

เป็นลำดับที่ 2 เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดอ่านสูง มีประสบการณ์จากการเรียนในระดับชั้นฐานมาพอสมควร การสอนจึงควรให้นักศึกษามีฝึกฝนสติปัญญา ด้วยการถกเถียง อภิปราย ในสิ่งที่เรียนอยู่เสมอควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้วยการกระทำ พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาที่จึงมีความสำคัญมากโดยเฉพาะกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยศึกษาศาสตร์จึงให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 ลำดับที่ 3 คือ พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาบูรณนิยม อาจารย์นำมาปฏิบัติใ้ตนเองลงไม่อีก เนื่องจากพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาที่มุ่งฝึกฝนให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาสังคม และสร้างสังคมใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องของความคาดหวังในอนาคต ในทางปฏิบัติทำได้ยาก อาจจะนำมาแทรกในบทเรียนบางบทเรียนเท่านั้น ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 3

ส่วนลำดับที่ 4 และลำดับที่ 5 ของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกันเป็นเพราะว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอัตติภาวนิยมเป็นลำดับที่ 4 และสารัตถนิยมเป็นลำดับที่ 5 ซึ่งสมเหตุสมผลดังกล่าวมาแล้วในตอนที่ 2 แต่ในการนำเอาแนวคิดมาสู่พฤติกรรมการสอนในห้องเรียน พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาสารัตถนิยมอาจารย์เลือกปฏิบัติเป็นลำดับที่ 4 และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาอัตติภาวนิยมอาจารย์เลือกปฏิบัติเป็นลำดับที่ 5 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาสารัตถนิยมปฏิบัติได้ง่าย เพราะใจวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ยังนิยมใช้กันอยู่ทั่วไป ส่วนพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาอัตติภาวนิยมที่อาจารย์ปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายนั้น เป็นเพราะพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาที่ปฏิบัติไ้ค่อนข้างยาก ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจชัดเจนในลัทธิปรัชญาที่เป็นอย่างดี เช่น ต้องเข้าใจคำว่า เสรีภาพ เป็นอย่างไร มีขอบเขตแค่ไหน จะต้องมี ความอดทนในการรอคอยว่าเมื่อไรผู้เรียนจึงจะพร้อมที่จะเรียน และคงหาวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก แม้แต่ในโรงเรียนชุมชนเล็ก จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งใกล้ทดลองนำเอาแนวคิดทางปรัชญาอัตติภาวนิยม

ไปปฏิบัติ ก็เกิดปัญหาว่า ครูบางคนไม่เข้าใจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอันมีวัตถุประสงค์ที่วางนิยามชัดเจน เมื่อนำมาปฏิบัติ ก็ปฏิบัติไม่ถูกต้อง เช่น เข้าใจว่าต้องให้เสรีภาพแก่เด็กทุกอย่าง เด็กจะทำอะไรก็ได้ครูต้องตามใจ ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เพราะเสรีภาพที่ให้แก่เด็กจะต้องมีขอบเขตจำกัด และต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน¹ ทั้งนี้การศึกษิตตามแนวปรัชญาจึงปฏิบัติได้ยาก และหลักสูตรของการฝึกหัดครูก็ไม่เอื้ออำนวยให้นำเอาแนวคิดนี้มาใช้ในการสอน อาจารย์ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครจึงมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาอันมีวัตถุประสงค์ที่วางนิยามเป็นลำดับสุดท้ายคือลำดับที่ 5

สุชาติ โพธิวิทย์² ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูไว้ดังนี้

ประการแรก การที่อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาประสพการณ์นิยม เป็นลำดับสูงสุด เพราะอาจารย์เหล่านั้นมีความเห็นว่า "การปฏิบัติ หรือการแสวงหาประสบการณ์ทางประสาททั้ง 5 ยิ่งมีมาก จะยิ่งเป็นการ เสริมความรู้จริง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง"

ส่วนพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาประสพการณ์นิยม อาจารย์ก็เลือกปฏิบัติมากที่สุด ก็มีเหตุผลสมควร เพราะนอกจากจะมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอันมีสูงที่สุดแล้ว หลักสูตรของการฝึกหัดครูในปัจจุบันยังเอื้ออำนวยในการปฏิบัติตามแนวคิดนี้ด้วยการอนุมัติให้มีการ เก็บเงินค่าวัสดุฝึกจากนักศึกษาในรายวิชาที่นักศึกษาจะทดลองปฏิบัติ เป็นการบีบบังคับทางอ้อมให้อาจารย์ใช้วิธีสอนโดยการทดลอง หรือไถ่ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาประสพการณ์นิยมจึงมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1

¹พิภพ ชงชัย, บรรยายพิเศษ, "การเรียนการสอนในโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก," คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 27 มกราคม 2524 เวลา 16.00-18.00 น.

²สัมภาษณ์ สุชาติ โพธิวิทย์, หัวหน้าภาควิชาโสตทัศนศึกษา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 19 เมษายน 2526.

ประการที่สอง การที่อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เลือกแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม เป็นลำดับสุดท้าย เหตุผลมาจากตัวนักศึกษาเองเป็นตัวบีบบังคับไม่ให้อาจารย์นำแนวคิดนี้มาใช้มากนัก รวมทั้งพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ก็ได้รับการปฏิเสธเช่นเดียวกัน นักศึกษาในระดับนี้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการที่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียว เพราะตัวเนื้อหาวิชาที่เป็นความจริง (Fact) ทั้งหลายนั้นนักศึกษาสามารถหาได้จากแหล่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่อาจารย์ เช่น จากหนังสือ หอสมุด ฯลฯ สิ่งที่นักศึกษาต้องการคือ แนวคิด วิธีการใหม่ ๆ และประสบการณ์จากอาจารย์ สิ่งเหล่านี้นักศึกษาจะได้รับจากการที่อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม และ นิรันตรนิยม ดังนั้นแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยมจึงเป็นแนวคิดที่อาจารย์เลือกเป็นลำดับสุดท้าย

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอน

จากผล การวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครแต่ละลัทธิ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาทุกลัทธิ ซึ่งปรากฏว่า ได้ผลไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปรัชญาการศึกษา กับ พฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู ไม่มีความสัมพันธ์กัน และยังขัดแย้งกับผลการวิจัยของ โดแนล ทาวน์ส (Donald Townes) ¹ ผลการวิจัยของ เบนจามิน ลี วีล (Benjamin Lee Veal) ² และผลการวิจัยของ โรบินสัน ชู เมอเรล

¹Donald Townes, "An Exploratory Study of the Relationships between Personality, Educational Philosophy, and Classroom Behaviors of Selected Teachers in a Comprehensive High School," 7540A-7541A.

²Benjamin Lee Veal, "A Study of the Relationship Among Teacher Philosophy, Teacher Behavior, and Organizational Climate in Developing Open Educational Practices," 3545A-3546A.

(Robinson Sue Murrell, 1978)¹ เพราะผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา และพฤติกรรมการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน ผลการวิจัยในครั้งนี้ แม้ว่าจะได้ผลไม่ตรงกับผลการวิจัยที่ต่างประเทศ ได้ทำมา แต่เมื่อพิจารณาโดยเหตุผลแล้ว อาจจะมีอธิบายได้ดังนี้

1. การที่แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูใน กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับคำรายงานการสอนของอาจารย์ในทางบวก ก็ แสดงว่า ในปัจจุบันแนวคิดทางปรัชญาศึกษามีใช้ เป็น เพียงอุดมการณ์ที่ยึดถือเท่านั้น แต่สามารถนำแนวคิดเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ประโยชน์ต่อการสอน ในแง่ประโยชน์ต่อการสอน คลูด อี เคอแรน (Clude E. Curran) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูส่วนใหญ่ยอมรับว่า ครูที่มีความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาจะทำให้สอนได้ดี"² แสดงว่า ถ้าครูหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ มีความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาเป็นอย่างดี ก็ สามารถจะสะท้อนแนวคิดของปรัชญาศึกษาดังกล่าวไปสู่การสอนในห้องเรียนได้ การส่งเสริมให้อาจารย์มีความรู้และความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่ง มิใช่ว่าพอกล่าวถึงคำว่า ปรัชญาการศึกษา ก็ดูจะเป็นคำที่บางคนหวาดกลัว ไม่กล้านำมาใช้ดังเช่นแต่ก่อน บางที่ถึงกับต้องใช้คำว่า "ปณิธาน" หรือ "อุดมคติทางการศึกษา" แทนคำว่า ปรัชญาการศึกษา ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือสิ่งเดียวกันนั่นเอง ซึ่ง อุดมคติทางการศึกษา หรือปรัชญาการศึกษานั้นจะอยู่ลอย ๆ ไม่ได้จะต้องเกี่ยวข้องกับ

¹Robinson Sue Murrell, "Investigation into Relationships between Student Teachers' Philosophies of Human Nature and Their Verbal Behaviors in Elementary Classroom," 242A.

²Clude E. Curran, "The Value of Philosophy for Teacher," in What is Philosophy of Education? (London: Collier Ltd., 1969), p.238.

ชีวิต และสังคม¹ ปรัชญาการศึกษาจึงไม่อาจแยกจากชีวิตและสังคม เช่นเดียวกับ อาจารย์วิทยาลัยครูที่ทำหน้าที่สอน เมื่อมีปรัชญาการศึกษาก็ควรนำปรัชญาการศึกษา มาเกี่ยวข้องกับวิธีสอน ไม่ควรแยกออกจากกัน เพราะเมื่อนำปรัชญาการศึกษามาสู่ การสอนได้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ก็จะบรรลุ เป้าหมาย มิใช่เป็น เพียง ตัวหนังสือที่เขียนไว้ให้คนอ่าน เพื่อให้จำได้ แต่ไม่ให้นำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะในชั้น การเรียน การสอน ก็ยังคงมีพฤติกรรมการสอนตามแบบเดิม คือ สอนหนังสือมิใช่สอนคน วิธีการศึกษาที่บอกให้จดคำบรรยายแล้วนำไปท่องจำ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหา ต่อการศึกษามาแล้วในอดีต ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ทางปรัชญาการศึกษาให้อาจารย์ วิทยาลัยครูหรืออาจารย์ที่สอนอยู่ในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าถ้าอาจารย์ผู้สอนมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่ถูกคองแล้ว ก็สามารถจะ ปฏิบัติตามแนวคิดที่มีอยู่ เพราะมนุษย์เองก็มีแนวโน้มที่จะทำตามอย่างที่เขาคิดอยู่ เสมอ และความคิดนั้นก็มีอำนาจในการตัดสินใจของมนุษย์ ในฐานะที่อาจารย์วิทยาลัยครู เป็นผู้ทำหน้าที่สอนนักศึกษาครู เพื่อออกไปรับใช้สังคม และอาจารย์เหล่านั้นสามารถนำ แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาซึ่งมีลักษณะ เป็นนามธรรมมาสู่พฤติกรรมในห้องเรียนซึ่ง เป็นรูปธรรมได้ ก็แสดงว่า แนวทางในการนำเอาปรัชญาการศึกษามาสู่การสอนใน ห้องเรียนได้เป็นที่ยอมรับในบรรดาอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน เพราะมองเห็นว่าเป็น สิ่งจำเป็น มิใช่ว่า "สิ่งที่คิด ไม่ได้กระทำ ส่วนสิ่งที่กระทำอยู่ คือสิ่งที่ไม่ได้คิด" ดังที่เคยปฏิบัติกันมา

2. การที่แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิหนึ่ง สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนหลายแนว² อาจเป็นเพราะว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ วิทยาลัยครู เหล่านี้ไม่มุ่งยึดแนวคิดของปรัชญาใดปรัชญาหนึ่ง แต่มีลักษณะ เป็นแนวคิดแบบ

¹วิทย์ วิศุทเวทย์, คำบรรยาย "วิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาไทย," คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๑๑๖ กรกฎาคม 2525.

²ตารางที่ 12-15.

ผสมผสาน (Eclectism)¹ อย่างไรก็ตามก็สรุปได้ว่า มีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิ
 ปรัชญาประสมการนิยม ส่วนแนวคิดตามลัทธิปรัชญาลัทธิอื่น ๆ ก็มีความสำคัญเป็น
 ลำดับรองลงไป ขึ้นอยู่กับว่า ควรใช้ปรัชญาการศึกษาลัทธิใดในกรณีใด แม้แต่ใน
 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งถือว่า เป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมคน
 ให้พร้อมที่จะออกไปเผชิญกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เสนอตามแนวปรัชญาการศึกษาลัทธิ
 ประสมการนิยมก็ตาม แต่เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดทั้งหมดก็จะพบว่า ปรัชญา
 การศึกษาลัทธิอื่น ๆ ก็จำเป็นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย การเรียนรู้เพียง
 ประสมการอย่างเดียว ก็อาจจะทำให้มาตรฐานการศึกษาต่ำลง เพราะขาดความรู้
 พื้นฐาน หรือในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามในอศิศก็ต้อง
 อาศัยขบวนการถ่ายทอดซึ่งเป็นแนวคิดทางปรัชญาสารัตถนิยม ส่วนลัทธิปรัชญานิรันดรนิยม
 ก็มีแนวคิดพื้นฐานในด้านการศึกษาเหตุผล เพื่อให้เป็นคนที่มีสมรรถนะ ก็อาจจะต้องนำมาใช้
 บ้างในบางกรณี ที่กล่าวมาก็เป็น เหตุผลว่า การจัดการศึกษาของเราจะต้องนำปรัชญา
 การศึกษาหลาย ๆ ลัทธิมาประกอบกัน เป็นหลัก แต่จะโน้มไปทางลัทธิประสมการนิยม
 ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทวัสย์ครุ
 ก็มีลักษณะ เป็นแบบผสมผสาน เช่น เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ก็ย่อมจะต้อง
 มีการผสมผสานวิธีสอนหลาย ๆ แบบใน เนื้อเรื่องเดียวกัน

ไพฑูรย์ สินดารัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า

การผสมผสานวิธีสอนนั้น เราจัดทำขึ้น เพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลาย ๆ อย่าง
 ในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งนั้น เรามักจะกำหนดจุดมุ่งหมายครอบคลุม
 ทั้งด้าน เนื้อหา ทักษะ และ การฝึกปฏิบัติ แต่ไม่มีวิธีการสอนใดเพียง
 วิธีเดียวที่จะสนองจุดมุ่งหมายทั้งสามได้พร้อมกัน เพราะการสอนแต่ละอย่าง
 ย่อมมีวัตถุประสงค์แต่ละอย่างไป การผสมผสานจึงมีความสำคัญในแง่ของ
 การครอบคลุมจุดมุ่งหมายดังกล่าว²

¹ ศักดา ปรากฏประธานพร, "ปรัชญาการศึกษาในประเทศไทย,"
ศุภาสตร์ 11 (ธันวาคม 2525), หน้า 26.

² ไพฑูรย์ สินดารัตน์ หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา, หน้า 148.

ดังนั้น การที่อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีแนวคิดทาง
 ปรัชญาการศึกษา โน้มไปทางลัทธิปรัชญาหนึ่ง แต่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอน
 หลายอย่าง ก็ไม่ใช่ เรื่องที่น่าแปลกแต่ประการใด กลับแสดงให้เห็นว่า อาจารย์
 สามารถนำเอาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เกี่ยวกับการสอนได้ แม้จะ
 นำมาปฏิบัติได้ไม่มากนักก็ตาม แต่ถ้าได้มีการส่งเสริมความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษา
 ให้แพร่หลายในหมู่ผู้ที่ทำหน้าที่สอนไม่ว่าระดับใดก็ตาม ในอนาคตการนำปรัชญา
 การศึกษามาสู่การสอนในห้องเรียนก็คงจะกระทำไ้มากกว่าที่เป็นอยู่ ความสัมพันธ์
 ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา
 ก็คงจะอยู่ในระดับสูงกว่านี้

กล่าวโดยสรุป อาจารย์วิทยาลัยครูจะต้องผสมผสานแนวคิดทาง
 ปรัชญาการศึกษาหลายแนวคิดเข้าด้วยกัน และนำมาสู่การปฏิบัติในห้องเรียนด้วยการ
 ผสมผสานวิธีสอนหลาย ๆ แนว เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

3. เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญา
 การศึกษาแต่ละลัทธิกับค่ารายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์¹ พบว่า มีความ
 สัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และระดับต่ำ ดังต่อไปนี้

ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม $r = 0.2486^*$

ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยม $r = 0.3468^{**}$

ปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม $r = 0.3621^{**}$

ปรัชญาการศึกษามูรณนิยม $r = 0.3423^{**}$

ปรัชญาการศึกษาอรรถิภาวนิยม $r = 0.4059^{**}$

* สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (.30 ลงมา)

** สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (.30-.70)²

¹ตารางที่ 11.

²ประคอง วรรณสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, หน้า 111.

จากความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงว่า อาจารย์นำเอาแนวคิดทาง
 1) **ปรัชญาการศึกษาไปปฏิบัติได้ไม่มากนัก** ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ผู้บริหารการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนำเอา
 ปรัชญาการศึกษามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ก็จะไม่จัดงบประมาณสนับสนุน
 เพราะการสอนแบบทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องเรียนตามแนวปรัชญาประสบการณ์นิยม
 ซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 นั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องอาศัยเงิน
 งบประมาณมากทั้งค่านาคารสถานที่ ห้องเรียน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ถ้าขาดการ
 สนับสนุนจากผู้บริหาร แนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้น้อย

2) เวลาที่ใช้ในการสอน ถ้ามีเวลาสอนไม่พอ อาจารย์ก็จะ
 หันกลับมาใช้วิธีสอนที่ง่ายและสะดวก คือสอนแบบอภิปราย หรือแบบบรรยาย ทั้ง ๆ
 ที่อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการที่จะใช้วิธีสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดที่มีอยู่ แต่ก็ไม่ได้
 ปฏิบัติ สาเหตุเช่นนี้พบมาก เนื่องจากปัจจุบันวิทยาลัยครูต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรม
 นอกหลักสูตรให้กับนักเรียนมาก กิจกรรมเหล่านี้ทำให้วิทยาลัยครูต้องหยุดเรียน เป็น
 การภายในอยู่เสมอ โดยเฉพาะวิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง นักเรียนไม่ได้มาหอดัก
 ของวิทยาลัย การจัดกิจกรรมบางอย่างต้องอาศัยเวลาเรียนในตอนกลางวัน เกิด
 ปัญหาเวลาเรียนไม่พอ การสอนของอาจารย์จึงไม่อาจจะดำเนินไปตามที่ต้องการได้

3) อาจารย์ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของตน แม้หลักสูตรจะ
 เปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตามยังคงมีพฤติกรรมการสอนตามที่เคยปฏิบัติมา ลักษณะเช่นนี้
 พบเสมอในอาจารย์ผู้สอนไม่ว่าระดับใด

บุญเลิศ ศรีหงส์¹ ได้ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า อาจารย์มัก
 จะไม่ค่อยยอมเปลี่ยนแปลงตัวเอง แม้หลักสูตรจะเปลี่ยนไป ซึ่งการเรียนการสอนจะ
 ต้องเปลี่ยนตามไปด้วย แต่อาจารย์ยังคงใช้วิธีสอนแบบเดิม จนกว่าจะเห็นด้วยตนเอง
 ว่า การที่มีอาจารย์กลุ่มหนึ่ง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ
 หลักสูตรใหม่ แล้วทำให้เกิดผลดีต่อการศึกษา จึงจะยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของ

¹ สัมภาษณ์ บุญเลิศ ศรีหงส์, อธิการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา,

ตนเอง การที่ยอมเปลี่ยนมิใช่เปลี่ยนเพราะตามคนอื่น แต่เปลี่ยนเพราะเห็นด้วยตนเอง ว่าสิ่งที่เปลี่ยนมีคุณค่า นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามย่อมต้องอาศัยเวลา โดยเฉพาะเปลี่ยนหลักสูตร หลักสูตร เป็นเพียงตัวหนังสือที่เขียนขึ้นโดยนักการศึกษา ที่เห็นว่าควรจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ หลักสูตรจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าอาจารย์ผู้สอน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตัวหลักสูตรมิใช่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และ ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแต่ละครั้ง ถ้าได้ผลเพียง 25% ก็นับว่าเป็นที่พอใจ

จากเหตุผลดังกล่าว การนำเอาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษามาสู่ พฤติกรรมการสอนในห้องเรียน จึงสัมพันธ์กันไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม การเรียน การสอนก็จะต้องเกิดขึ้น เสมอ เพียงแต่อาจจะไม่สอดคล้องกัน ทำให้ผลที่ได้ไม่บรรลุ เป้าหมายเท่าที่ควร

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษา ซึ่งให้ อาจารย์เป็นผู้รายงานพฤติกรรมการสอนของตนเอง และให้นักศึกษาเป็นผู้รายงาน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ปรากฏว่า รายงานแตกต่างกัน ยกเว้นพฤติกรรมการ สอนตามแนวปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม รายงานไม่แตกต่างกัน การที่เป็นเช่นนี้ แสดงว่า อาจารย์รายงานพฤติกรรมการสอนของตนเอง และนักศึกษารายงาน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ได้ผลไม่ตรงกัน กรณีเช่นนี้การรายงานพฤติกรรมการ สอนของอาจารย์โดยนักศึกษาจะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากกว่า เพราะว่า การ ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยประเมินจากทระณะของผู้เรียนจะช่วยให้ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะในกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าผู้สอน¹

ในค่านอาจารย์ พฤติกรรมการสอนที่รายงานโดยอาจารย์เอง มีแนวโน้ม ที่จะรายงานไปในทางที่ดีกว่าที่ผู้อื่นมองเห็น จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการแสดงออก

¹ประสงค์ แสงแก้ว, "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง ตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521), หน้า 2.

ของพฤติกรรมในทางต่าง ๆ มักพบว่า ถ้าหากใหญ่แสดงพฤติกรรมรายงานผลการแสดงพฤติกรรมของตนเองมักจะรายงานแตกต่างไปจากที่ใหญ่ก่อนรายงาน เช่น ผลการวิจัยของทัตตี้ สุกเมธี เรื่อง บทบาททางด้านพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู พบว่า ความคิดเห็นของอธิการ กับอาจารย์ เกี่ยวกับหน้าที่ปฏิบัติทางด้านวิชาการ อาจารย์ และพฤติกรรมในการปฏิบัติ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ อธิการมีความคิดเห็นว่า คนปฏิบัติหน้าที่ และใครแสดงพฤติกรรมในด้านวิชาการในระดับมาก แต่อาจารย์มีความเห็นว่า อธิการปฏิบัติหน้าที่และใครแสดงพฤติกรรมในด้านวิชาการในระดับน้อย¹

ในแง่ของจิตวิทยา พบว่า การยอมรับหรือไม่ยอมรับของสังคมมีอิทธิพลต่อคนเรา ยิ่งมีอายุมากยิ่งต้องการการยอมรับมากขึ้น ทั้งนี้ในการตอบคำถามหรือการแสดงออกมักกระทำไปเพื่อจุดประสงค์ในด้านการให้สังคมยอมรับด้วยเช่นเดียวกัน

จอห์น แมกเดวิด และเฮอเบิร์ต ฮารารี (John W.

McDavid and Herbert Harari) ไทกลาวไวว่า

คนเราจะเรียนรู้ จดจำสิ่งที่สังคมชอบและไม่ชอบสะสมไว้เรื่อย ๆ จนกลายเป็นกิจนิสัยประจำตน แล้วต่อไปก็จะนำนิสัยที่สะสมไว้เป็นเกณฑ์ในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เรียกการปรับตัวเพื่อให้สังคมยอมรับนี้ว่า "Social Desirability" , ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการยอมรับในแต่ละสังคม โดยไม่สามารถระบุในวัดเจนนไกวว่า ลักษณะอย่างไรที่สังคมยอมรับ แต่การยอมรับของสังคมจะมีอำนาจต่อการควบคุมตนเองและการพัฒนาทางจริยธรรมของแต่ละบุคคล²

¹ทัตตี้ สุกเมธี, "บทบาททางด้านพัฒนาอาจารย์ของอธิการวิทยาลัยครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา ภาควิชาบริหารการศึกษาศาสตร์วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 173.

²John W. McDavid and Herbert Harari, Psychology and Social Behavior (New York:Harper and Row Publishers,1974), p.113.

ในปี ค.ศ. 1964 คีกลาส คราวน์ และ เดวิด มาร์โลว์ (Douglas Crowne and David Marlowe) ได้ทำการทดลองหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความต้องการให้สังคมยอมรับกับพฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ที่พบมีดังนี้

1. ความต้องการให้สังคมยอมรับกับการประนีประนอม ทำการทดลอง โดยให้นักศึกษาทำงานที่น่าเบื่อซ้ำซาก นักศึกษาที่ต้องการให้สังคมยอมรับจะบอกว่าเป็นงานที่น่าสนุก แต่นักศึกษาพวกที่ไม่สนใจการยอมรับของสังคมจะบอกว่าเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย
2. ความต้องการให้สังคมยอมรับกับการใช้ภาษา พวกที่ต้องการให้สังคมยอมรับจะใช้ภาษาปกติธรรมดา ส่วนพวกที่ไม่สนใจการยอมรับจะใช้ภาษาที่ผิดแปลกไปจากธรรมดา
3. ความต้องการให้สังคมยอมรับกับการปฏิบัติตามคำสั่ง พวกที่ต้องการให้สังคมยอมรับจะมีความรู้สึกไวต่อคำสั่งที่ผู้ทดลองใช้มากกว่ากลุ่มที่ไม่สนใจการยอมรับของสังคม
4. ความต้องการให้สังคมยอมรับกับการทำงานที่มีการเสี่ยง พวกที่ต้องการให้สังคมยอมรับจะทำงานที่เสี่ยงด้วยความระมัดระวังกว่าพวกที่ไม่สนใจการยอมรับ
5. ความต้องการให้สังคมยอมรับกับการเปลี่ยนทัศนคติ พบว่า พวกที่ต้องการให้สังคมยอมรับจะเปลี่ยนทัศนคติได้ง่ายกว่าพวกที่ไม่สนใจการยอมรับ¹

จากผลการทดลองดังกล่าว เป็นข้อสนับสนุนว่า การที่จะให้บุคคลรายงานการกระทำของตนเองไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม มักจะรายงานแตกต่างไปจากที่ผู้อื่นมอง และมักจะเป็นไปในทางบวก ด้วยเหตุผลทางด้านจิตวิทยา ที่ต้องการให้สังคมยอมรับ ในกรณีนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของตนเองในการวิจัยครั้งนี้

¹Douglas Crowne and David Marlowe, "Social Desirability and the Approval Motive" in Psychology and Social Behavior John W. McDavid and Herbert Harari (New York: Harper and Row Publishers, 1974), pp.165-167.

ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะมีการสอนตามแนวปรัชญาที่เป็นที่ยอมรับของสังคม
คือ ปรัชญาประสบการณ์นิยมในระดับไม่สูงนัก แต่เมื่อตอบแบบสอบถาม ก็จะตอบว่า
ได้ปฏิบัติสูงกว่าที่เป็นจริง กรณีเช่นนี้จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอน
ที่รายงานโดยอาจารย์และที่รายงานโดยนักศึกษาแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ดี การ
ให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นอาจารย์รายงานพฤติกรรมการสอนของตนเอง ก็พอจะ
มองเห็นภาพรวมของพฤติกรรมการสอนตามแนวปรัชญาของอาจารย์ได้ แม้ว่าคำตอบ
ที่ได้จะมีคะแนนในพฤติกรรมต่าง ๆ สูงกว่าความเป็นจริงไปบ้าง แต่แนวโน้มและ
ลำดับความสำคัญของพฤติกรรมสอนก็ยังคงเหมือนเดิม

แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่นำมาเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน
ของอาจารย์ เช่น ลำดับความสำคัญของพฤติกรรมสอนตามแนวปรัชญาของ
อาจารย์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษากับคำรายงาน
พฤติกรรมสอนตามแนวปรัชญาของอาจารย์ ใช้ข้อมูลจากคำรายงานพฤติกรรม
การสอนของอาจารย์เอง ไม่ได้ใช้ข้อมูลที่นักศึกษารายงาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการ
วิจัยครั้งนี้ อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น
แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของตนเอง จึงให้อาจารย์กลุ่มนี้ตอบแบบสอบถามที่เป็น
พฤติกรรมสอนของตนเองไปด้วย เพื่อจะได้้นำข้อมูลทั้งสองครั้งมาหาค่าความ
สัมพันธ์กันได้เลย การที่ไม่ใช้ข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมสอนของอาจารย์ที่รายงาน
โดยนักศึกษา เพราะข้อมูลที่ให้นักศึกษาตอบพฤติกรรมสอนของอาจารย์เป็น
กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มตัวอย่างได้ในตอนหลัง จำนวน 62 คน ถ้านำไปสัมพันธ์กับแนวคิด
ทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์จะทำให้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์เหลือ 62 คนไปด้วย
ผลที่ได้ออกมาจะไม่สมบูรณ์นัก เพราะกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป

การที่ไม่ให้นักศึกษาตอบพฤติกรรมสอนของอาจารย์ทั้ง 308 คน
เพราะการวิจัยครั้งนี้มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา
ของอาจารย์ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมสอนของอาจารย์ ถ้าให้อาจารย์ตอบ
แบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา แล้วให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามที่เป็น
พฤติกรรมสอนของอาจารย์ทั้ง 308 คน ทำได้ยาก เพราะต้องระบุชื่ออาจารย์
ให้นักศึกษาทราบ ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาได้

ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลจากคำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ซึ่งผลที่ได้แม้จะไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการสอนที่รายงานโดยนักศึกษาคังตารางที่ 17 แต่ก็พอจะเห็นภาพรวมของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ได้พอควร ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ 62 คนที่รายงานโดยนักศึกษามีจุดประสงค์เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่รายงานโดยอาจารย์ และรายงานโดยนักศึกษาดูแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อ ๆ ไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านนโยบาย เนื่องจากความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษายังไม่แพร่หลายในบรรดาคณาจารย์ และนักศึกษาทั่วไป ทำให้ขาดความเข้าใจ และไม่สู้จะแน่ใจว่า ปรัชญาการศึกษาหมายถึงอะไร จึงไม่กล้านำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ควรจะได้มีการส่งเสริมให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอย่างกว้างขวางในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตครู เช่น คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และวิทยาลัยครูทั่วไป เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษามีความเข้าใจปรัชญาอย่างถูกต้อง และเห็นว่าปรัชญาการศึกษาคือแนวคิด หรืออุดมการณ์ทางการศึกษานั้นเอง มิใช่เป็นเรื่องที่ยากลำบากแก่ประการใด เมื่อเกิดความเข้าใจถูกต้องแล้วจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้ประโยชน์ในการสอน

2. ด้านการเรียนการสอน จากผลการวิจัยที่ได้ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษากับคำรายงานพฤติกรรมการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และระดับต่ำ แสดงว่าอาจารย์วิทยาลัยครูยังไม่สามารถนำปรัชญาการศึกษามาสู่การสอนได้มากนัก วิทยาลัยครูควรส่งเสริมให้มีการนำเอาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษามาสู่การสอนในห้องเรียนให้มากขึ้น ด้วยการจัดหางบประมาณในด้านวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์ เพื่อให้อาจารย์ได้แสดงพฤติกรรมการสอนตามที่ต้องการ เพราะถ้าวิทยาลัยครูไม่ส่งเสริม อาจารย์ก็อาจจะหันกลับไปใช้วิธีสอนที่ง่ายและสะดวกที่สุด คือ การสอนแบบบรรยาย ให้นักศึกษาจด

แล้วนำไปทอ้งจำ ซึ่ง เป็นวิธีสอนที่ไม่เหมาะสมกับหลักสูตรในปัจจุบัน

3. คำนการวิจัยและศึกษาต่อไป ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยและศึกษาต่อไป มีดังนี้

3.1 ควรศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอน แต่ใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมการสอนด้วยวิธีการสังเกตตามแนวของแฟลน เคอร์ โดยดัดแปลงวิธีการสังเกตให้เหมาะสม จากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมการสอนจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องมากกว่าการให้อาจารย์รายงานพฤติกรรมการสอนของตนเอง แต่มีขบวนการยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า จึงเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย ๆ

3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในระดับอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย

3.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา กับพฤติกรรมการสอนทั่วไปในค้ำต่าง ๆ เช่น ค้ำคุณลักษณะส่วนตัว ค้ำการเตรียมการสอน ค้ำการเตรียมเนื้อหา และค้ำอื่น ๆ

3.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร กับ อาจารย์ผู้สอน อาจจะศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ เช่น ระดับประถม ระดับมัธยม หรือระดับฝึกหัดครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย